
COMPOSITIE DIE KNALT

Stap voorbij de klassieke regels
en creëer fotografie die écht raakt

Scott Kelby

INHOUD

Hoofdstuk 01			
ANDERS LEREN KIJKEN	001	Kies wat er in je kader komt	033
		Je hebt er maar één nodig	035
		Pauzeer en beoordeel	037
		Verwacht slechte foto's	039
		De lenskeuze is een compositiebeslissing	041
		Suggereer het geheel	043
		Hoofdstuk 03	
		VERANDER JE PERSPECTIEF	045
		Recht omhoog	047
		Een hoger perspectief	049
		Een lager perspectief	051
		Nog lager gaan	053
		Volledige lengte fotograferen	055
		Als zij zitten, ga jij zitten	057
		Kinderen en bloemen	059
		Ga breed en laag	061
		Werk met de lens	063
		Ga voor macro!	065
Hoofdstuk 02			
DE SCÈNE UITWERKEN	023		
		iets deed je stoppen	025
		Er is een hoek	027
		Zet je statief nog niet neer	029
		De rommel negeren	031

INHOUD

Hoofdstuk 04			
WERK AAN DE SCHERPTE	067		
<hr/>			
Moet je een statief gebruiken?	069	Waarom je mogelijk met bracketing wilt fotograferen	097
Een alternatief voor een statief	071	Zou het werken als een panorama?	098
Leun ergens tegenaan	073	Een drieluik zou nog beter kunnen werken	101
Hoe je uit de hand kunt fotograferen bij weinig licht	075	Hoe je zwart-wit visualiseert	103
Gebruik wat er beschikbaar is	077	Probeer verschillende witbalansinstellingen	105
Gebruik de juiste scherpstelmodus	079	Is het belangrijk om het goed in de camera te krijgen?	107
Scherpte toevoegen in de nabewerking	081	Beweging toevoegen	109
De ontspanknop niet aanraken	083		
Gebruik de ingebouwde AI van je camera	085	Hoofdstuk 06	
Scherpte aanbrengen is niet slechts één van deze dingen	087	DIEPTE TOEVOEGEN AAN JE COMPOSITIE	111
		<hr/>	
		Voeg lagen toe aan je compositie	113
		Gebruik een groothoeklens	115
		Het belang van voorgrondelementen	117
		Nog een voorbeeld van een voorgrond	119
		Voorgrond met een supergroothoeklens	121
		Laat contrast zien binnen de afbeelding	123
		Onze afbeelding heeft een duidelijk onderwerp nodig	125
		Voeg een verdwijnpunt toe	127
Hoofdstuk 05			
WERK MET DE INSTELLINGEN	089		
<hr/>			
Maak de achtergrond onscherp	091		
Hoe zit het met alles in focus krijgen?	093		
Moet het een HDR-afbeelding zijn?	095		

INHOUD

Gebruik schaal en herhaling	129	Hoofdstuk 08	
Natuurlijke atmosfeer	131	COMPOSITIE VOOR PORTRETTE	159
Beperk je onderwerp niet	133		
Hoofdstuk 07			
DE KRACHT VAN EENVOUD	135		
Isoleer je onderwerp	137	Fotografeer vanuit een hoger perspectief	161
Kadrering	139	Snijd de bovenkant van het hoofd af	163
Laat kracht zien	141	Wat je niet moet afsnijden	165
Wees kieskeurig	143	Waar je de ogen in het kader moet plaatsen	167
Exclusie	145	Wat scherp moet zijn	169
Rol uit	147	Compositie voor full-bodyportretten	171
Gebruik een lange sluitertijd	149	Vermijd het afsnijden van gewrichten	173
Sta vroeg op	151	Laat niet te veel ruimte boven het hoofd	175
Combineer technieken	153	Portretten met raamlicht	177
Maak het groot	155	Gebruik een lens die flatteert	179
Wanneer kleur afleidt	157	Geposeerd of natuurlijk?	181
		Hoofdstuk 09	
		HOE JE JE EIGEN WERK BEOORDEELT	183
		Waarom je een portfolio nodig hebt	185
		Het belang van het worden van een foto-editor	187
		Help dingen te beperken	189

INHOUD

Beoordeling van je landschapsfotografie	191	Niet elke foto hoeft een 'hero shot' te zijn	225
Beoordeling van je flitsportretten	193		
Beoordeling van je sportfotografie	195	Hoofdstuk 11	
Beoordeling van je reisfotografie	197	DE KLASSIEKE REGELS VAN COMPOSITIE	227
Beoordeling van je portretten met natuurlijk licht	199		
Beoordeling van je wildlifefotografie	201	De regel van derden	229
Toon alleen je allerbeste werk	203	Vul het kader	231
		Een kader binnen je kader	233
Hoofdstuk 10		Leidende lijnen	235
COMPOSITIETIPS	205	Symmetrie	237
		Negatieve ruimte	239
De truc voor silhouetten	207	De regel van oneven getallen	241
Gluurt er iets storends naar binnen?	209	Patronen en onderbreking	243
Eten fotograferen	211	De gulden snede	245
Vermijd heldere achtergrondgebieden	213	Diagonale lijnen	247
Waarom zorgvuldig centreren belangrijk is	215		
Voeg één persoon toe om meer interesse te creëren	217	Hoofdstuk 12	
Gebruik kleur als je onderwerp	219	DE CIJFERS ACHTER DE PIXELS	249
Creëer een tijdloze look	221		
Creëer schone beelden	223	Index	273

Lees dit eerst

HEEFT DE WERELD NOG EEN BOEK OVER COMPOSITIE NODIG?

Af en toe sturen uitgevers mij een exemplaar van een boek dat ze hebben uitgebracht, in de hoop dat ik er een recensie over schrijf op mijn blog of sociale media. Op een dag lag er een boek over fotografische compositie op mijn bureau, en ik stopte even om het te bekijken omdat de foto op het omslag er heel aantrekkelijk uitzag. Terwijl ik erdoorheen bladerde, merkte ik op dat alle foto's echt fantastisch waren – deze fotograaf verstond zijn vak. Maar toen ik de titels van de hoofdstukken bekeek, was ik meteen teleurgesteld. Er was weer een hoofdstuk over “De regel van derden”, “Leidende lijnen” en “Herhalende patronen” – hetzelfde spul dat ze al eeuwenlang onderwijzen. Als je terug zou gaan naar de jaren veertig en een boek over compositie zou kopen, wed ik dat de hoofdstukken zouden heten: “De regel van derden”, “Leidende lijnen”, “Herhalende patronen” enzovoort. De regel van derden werd zelfs voor het eerst benoemd door John Thomas Smith in 1797, en toch stond dit in dat boek.

Als je denkt: “Er moet toch meer zijn aan fotografische compositie dan dat!” dan heb je helemaal gelijk. Dat is precies wat dit boek inspireerde. Dit betekent niet dat die “regels” voor compositie

niet geldig zijn; het is alleen zo dat er veel meer is dan die regels – er is iets dat ze je niet vertellen. Dat is waar dit boek over gaat, en ik kan niet wachten om die technieken met je te delen op de komende pagina's. De afgelopen jaren heb ik tijdens keynotepresentaties op conferenties en live seminars een lezing gehouden genaamd *Crush the Composition* [de titel van de oorspronkelijke Amerikaanse uitgave; red.] en de reacties waren fenomenaal. De meest gehoorde opmerking was: “Waarom heeft niemand me dit eerder verteld?”

Nog één ding: voor mijn trouwe lezers – je zult merken dat ik voor dit boek een heel andere opzet en vormgeving heb gekozen dan je gewend bent van mijn eerdere boeken. Het idee hiervoor kwam van mijn boekredacteur en goede vriend Ted Waitt, die vond dat dit een boek moest zijn met één voet in het klaslokaal en één voet op de koffietafel. De geweldige Jessica Maldonado heeft het allemaal tot leven gebracht met haar scherpe gevoel voor lay-out en design. Ik hoop dat dit boek je ogen opent voor een nieuwe manier van denken, werken en kijken naar fotografische compositie, en dat het je helpt om je beste foto's tot nu toe te maken.

Hoofdstuk 01

ANDERS LEREN KIJKEN

De eerste twee pagina's van dit hoofdstuk zijn waarschijnlijk de twee belangrijkste pagina's van dit hele boek. Daarom heb ik ze aan het begin gezet. Oké, eigenlijk is het waarschijnlijk de eerste pagina die het belangrijkste is van de twee, maar samen onthullen deze twee pagina's het recept voor wat echt bepaalt of je een geweldige foto krijgt, of slechts een "oké" of "meh" foto. Als je die twee pagina's leest, denk je misschien: "Nou ja, dat klinkt logisch," en ze lijken misschien zelfs een beetje voor de hand liggend. Maar als je klaar bent met die twee pagina's en je voelt je zo, lees ze dan nog eens. Lees ze nog eens, want de concepten op die pagina's spelen de allergrootste rol in hoe je beelden eruitzien en hoe mensen erop reageren.

In de rest van dit eerste hoofdstuk gaan we enkele dingen aanpakken die de grootste impact op je fotografie gaan hebben, en geen van die dingen heeft iets te maken met camera-instellingen of accessoires die je kunt kopen. Het zijn de dingen die er écht toe doen, en ik ga heel eerlijk zijn over deze onderwerpen – alsof ik met een vriend aan de bar zou zitten en zou vertellen wat nu echt belangrijk is in fotografie.

Na hoofdstuk 1 is de rest van het boek bedoeld om je te helpen beter te begrijpen hoe je het maximale uit pagina 3 van dit hoofdstuk kunt halen. Dat kost ons een heel boek, maar wanneer je de laatste pagina bereikt, heb je zo veel tools en ideeën voor compositie tot je beschikking dat je waarschijnlijk nooit meer in een situatie terechtkomt waarin je niet weet wat je moet doen. Dat is waar alles vanaf pagina 3 tot pagina 247 voor is.

Oké, ben je er klaar voor? Laten we gaan!

HET IS WAAR JE VOOR STAAT...

Het is waarschijnlijk vijftien jaar geleden, misschien langer, dat ik gastspreker was bij een workshop landschapsfotografie in Vermont, en daar gaf een man die ik tot dat moment nog niet kende – zijn naam was Joe McNally – een presentatie over zijn werk. Zijn werk was adembenemend. Hoe het kon dat ik nog nooit van hem had gehoord, geen idee, maar zowel zijn fotografie als zijn presentatie waren briljant. Briljant! Halverwege zei hij iets wat mij, en mijn fotografie, voorgoed veranderde. Hij deelde iets wat een van zijn tijdschriftredacteurs ooit tegen hem had gezegd (ik geloof dat het zijn redacteur bij Life Magazine was): “Joe, als je interessantere foto’s wilt maken, moet je voor interessantere dingen gaan staan.” Dat kwam bij mij binnen als een bom. Ik pakte het notitieblok dat voor me op tafel lag en schreef het op. Het deed me beseffen dat ik moest stoppen met het kopen van lenzen, accessoires en andere spullen, en in plaats daarvan vliegtickets moest gaan kopen, zodat ik, wanneer ik mijn camera richtte, iets interessants in beeld had.

Het komt hierop neer: sta je voor iets wat ervoor zorgt dat de persoon die jouw foto ziet “Wauw!” zegt? Is het adembenemend, mooi, indrukwekkend? Als het een persoon is, zijn ze dan intrigerend, fotogeniek, verbluffend, fascinerend? Als het een plek is, maakt jouw foto dat iemand ernaartoe wil? Het eten dat je gaat fotograferen – is het prachtig gepresen-

teerd en opgemaakt, met mooi licht en in een fantastische setting? Is de atleet die je wilt vastleggen bezig met iets spectaculairs, op het hoogtepunt van de actie, met een publiek dat op de banken staat te juichen, of zie je alleen maar lege stoelen achter hem in het stadion? Laat het landschap waar je voor staat je even stilstaan om het allemaal in je op te nemen en je zegeningen te tellen dat je zoiets mag meemaken – vooral wanneer het baadt in het magische ochtendlicht?

Als dat niet het geval is, sta je waarschijnlijk niet voor het juiste onderwerp. Als het een “oké” landschapslocatie is, zal je foto waarschijnlijk ook “oké” zijn. Maar als je wilt dat het er spectaculair uitziet, als je mensen wilt raken, hen wilt verbazen en ervoor wilt zorgen dat ze “Wauw!” zeggen, dan moet je voor dat landschap staan. Dat is het eerste deel van hoe geweldige foto’s ontstaan – door te staan voor iets, iemand of ergens dat interessanter is. Als je daar begint, op die magische plek, met je camera rustig op je statief, hoe moeilijk zou het dan zijn om een geweldige foto te maken? Denk daar eens over na. Hoeveel moeite zou het kosten? Precies. Nu, voeg daar het ontbrekende stukje van deze puzzel aan toe (op de volgende pagina, en de rest van dit boek), en dan gebeurt de magie, en ik wil dat jij magie creëert.

...EN DAN, HOE JE HET INKADERT

Je hebt alles goed gedaan – je bent op een geweldige locatie en het licht is adembenemend. Je hebt geluk, want Moeder Natuur heeft je flink verwend met de mooiste lucht die je in tijden hebt gezien. Je apparatuur staat klaar en je bent helemaal gereed om het maximale eruit te halen. Ik ben in zulke situaties geweest met groepen andere fotografen, waar we allemaal dachten: “Kun je deze lucht geloven? Kun je deze locatie geloven? Kun je geloven hoeveel geluk we hebben?” Maar later, toen ik sommige van hun beelden bekeek, leek het alsof we niet eens op dezelfde plek waren geweest. Het deed me bijna vragen: “Is dat wat jij daar zag?”

Dat komt omdat ongelooflijke beelden niet alleen voortkomen uit ongelooflijke plekken of onderwerpen. Het is wat je daarna doet dat de foto maakt of breekt, en dat is simpelweg hoe je

de opname inkadert. Hoe je het componeert. Wat je besluit erin te laten, wat je besluit eruit te laten, welke lens je kiest en, heel eenvoudig, waar je je camera op richt.

Dus, zeg ik nu dat fotografie in feite neerkomt op “waar je voor staat en hoe je de opname inkadert als je daar eenmaal bent?” Ja. Ja, dat zeg ik. Dat is de essentie van wat we doen.

Dat betekent niet dat licht, kleur, vorm, textuur en al dat soort dingen geen rol spelen, maar die spelen ondersteunende rollen. Waar je voor staat, en hoe je het inkadert, zijn de hoofdrollspelers, en daarom krijgen zij alle aandacht.

Voor het geval je je afvroeg wat hier gefotografeerd is: het is een vintage WWII P-51 Mustang gevechtsvliegtuig, van recht achter de staart gefotografeerd.

SLECHTE FOTO'S MAKEN VAN MOOIE DINGEN

Als je Parijs noemt, wat is dan het eerste beeld dat bij de meeste mensen opkomt? De Eiffeltoren, toch? Boem. Het is direct. Het is een van de meest bezochte monumenten ter wereld – mensen willen het zien en het met eigen ogen ervaren. Het werd gebouwd in 1889 voor de Wereldtentoonstelling in Parijs, en wordt tot op de dag van vandaag door velen beschouwd als een van de mooiste architectonische wonderen op aarde. En ik heb enkele van de slechtste foto's ervan gezien die je je kunt voorstellen. Serieus slechte foto's van wat wordt beschouwd als een van de mooiste bouwwerken ter wereld. Hoe is dat mogelijk? Dat is simpel – slechte compositie. Natuurlijk kan het ook door slecht licht komen, maar meestal is licht niet het probleem. Ze hebben gewoon een manier gevonden om iets moois er echt slecht uit te laten zien.

Dus, als we het erover eens kunnen zijn dat het mogelijk is om voor iets moois te staan en er een echt slechte foto van te maken, is het tegenovergestelde dan ook waar? Als je echt goed bent in compositie, kun je dan dingen die op het eerste gezicht niet zo interessant zijn toch laten overkomen als "Wauw!"" Goede compositie heeft die superkracht. Je kunt gewone dingen geweldig laten lijken. Dus, als je gewone dingen interessant kunt maken, wat doet geweldige compositie dan als je voor iets geweldigs staat? Je weet het antwoord.

STOP MET ZOEKEN NAAR DE MAGISCHE MENU-INSTELLING

Ik spreek zo veel fotografen die me vertellen: "Ik moet echt leren hoe ik mijn camera moet gebruiken." Er zijn zo veel menu's en categorieën menu's, zes of zeven niveaus diep, en ze denken dat er ergens een verborgen menu of instelling is die de professionals kennen en zij niet, en als ze die maar zouden ontdekken en die "pro"-instellingen zouden gaan gebruiken, zou er een hele nieuwe wereld van fotografie voor hen opengaan. Natuurlijk is er geen magisch menu, geen verborgen professionele functie die ervoor zorgt dat jouw foto's beter worden dan die van iemand anders. Je camera is eigenlijk net als je auto. Er zijn drie dingen in je auto die je van punt A naar punt B brengen: het gaspedaal, de rem en het stuur. Dat is alles. Die drie dingen besturen je auto. Waar zijn de elektrische ramen dan voor? En de stereo? En de elektrische stoeien en airconditioning? Die zijn er allemaal om je ervaring aangenamer en meer op maat gemaakt te maken, maar nogmaals, ze besturen de auto niet – ze maken het alleen comfortabeler.

Hetzelfde geldt voor je camera. Er zijn drie instellingen die je foto's maken: het diafragma (je *f*-stop), de sluitertijd en de ISO. Die drie instellingen maken je foto's. Al het andere in de menu's – de dingen die het makkelijker en comfortabeler maken – maken geen foto's. Ze maken alleen het proces van foto's maken comfortabeler.

Maar, er is één camerafunctie buiten die drie instellingen die wél een verschil maakt: het is waar je je camera op richt en hoe je dat doet als je de foto maakt.

DE VRAAG DIE MIJ HET MEEST WORDT GESTELD

Tijdens mijn volledige dagseminars, waarin ik persoonlijk les geef, beantwoord ik tijdens de pauzes één-op-één vragen van de aanwezige fotografen. Ze hebben altijd geweldige vragen, over van alles, van welke inkjetprinter ik aanbeveel tot vragen over Lightroom. Maar veruit de meestgestelde vraag die ik krijg, gaat over belichting: welke lichtmeetmodus ik gebruik (dat is matrixmeting), wanneer ik overschakel naar spotmeting (dat doe ik niet), en elke andere vraag die je maar kunt bedenken over belichting en lichtmeting.

Dit is eigenlijk best jammer, want ik wil niet zeggen dat het niet belangrijk is, maar het maakt eigenlijk niet zo veel uit. Waarom? Omdat als je een foto maakt en op de achterkant van je camera ziet dat de foto een beetje onderbelicht is, wat zou je dan kunnen doen? Je kunt een draaiknop een stukje draaien, zo'n 3 mm, en de foto wordt helderder. Wat als je het

tijdens het fotograferen niet opmerkte en er pas achter komt dat de foto onderbelicht is wanneer je hem later op je computer opent? Wat zou je dan kunnen doen? Je kunt een schuifregelaar in Lightroom of Photoshop een stukje verplaatsen, zo'n 1,5 mm, en het probleem is opgelost. Maar dit is waar we ons zorgen over maken. Dit is de vraag waar we in de rij voor staan.

Ik kan je dit vertellen: je telefoon gaat echt niet op een dag, waarbij aan de andere kant een potentiële klant zegt: "Ik ben op zoek naar een fotograaf en ik heb iemand nodig die een foto kan maken zonder dat deze te donker of te licht is." Dat gaat nooit gebeuren. Maar dat is waar we ons zorgen over maken. Wie wordt er ingehuurd? Iemand die een afbeelding van een scène kan maken die niet zo interessant is, en deze echt boeiend kan laten lijken.

ALS ZE DE RUIS OPMERKEN, WERKT DE FOTO NIET

Jarenlang stond er in elke editie van *Sports Illustrated* een rubriek genaamd "Leading Off", en op die pagina's stonden enkele van de beste sportfoto's uit de geschiedenis van de sportfotografie. Foto's die echt een blijvende indruk maakten omdat ze je een intieme kijk op de wedstrijden en atleten gaven, die je op geen enkele andere manier kon krijgen – zelfs niet als je bij de wedstrijd aanwezig was. Werkelijk ongelooflijke beelden. Stel je nu een groep mensen op het werk voor, de dag na de grote wedstrijd. Een van hen heeft een exemplaar van *Sports Illustrated*. Ze bladeren door "Leading Off", en er is een ongelooflijke foto van een rugbywedstrijd, echt van dichtbij, waar je de hand van de verdediger om het gezichtsmasker van de vanger ziet, terwijl hij letterlijk zijn helm van zijn hoofd rukt, en er zweet, vuil en gras door de lucht vliegen, maar alles is bevroren in de lucht, en

de foto is gewoonweg geweldig.

Maar dan zegt iemand die naar de foto kijkt: "O, maar kijk eens naar de ruis. Ik kan hier niet van genieten." Klinkt belachelijk, toch? Zo'n situatie komt niet voor, omdat de enige mensen die ruis überhaupt opmerken, fotografen zijn. De rest van de wereld vraagt ons om hen iets geweldigs te laten zien. Iets fascinerends. Iets wat ze nog nooit eerder hebben gezien, en wij zitten ons zorgen te maken over ruis. Ruis is altijd al een onderdeel geweest van fotografie, sinds het ontstaan ervan. In Photoshop en Camera Raw zijn zelfs filters ingebouwd om ruis en filmkorrel aan je foto's toe te voegen, maar we zijn bang om op hoge ISO's te fotograferen omdat iemand misschien wat ruis zou kunnen zien. Als de mensen die je foto bekijken de ruis opmerken, is de foto simpelweg niet goed genoeg.